

Sygn. akt VI GC 225/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Beata Hass – Kloc

Protokolant: st.sekr.sądowy Joanna Mikulska

po rozpoznaniu w dniu 27 kwietnia 2016 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) Urząd Wojewódzki w R., Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa

przeciwko: W. P., J. S.

o zapłatę

I. oddała powództwo,

II. zasądza od powoda Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) Urząd Wojewódzki w R., Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa na rzecz pozwanych W. P. i J. S. kwoty po 7.217 zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego,

III. nie obciąża pozwanych W. P. i J. S. obowiązkiem uiszczenia opłaty sądowej od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony w całości.

Sygn. akt VI GC 225/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 29 kwietnia 2016r.

Powód Skarb Państwa reprezentowany przez Wojewodę (...), (...) Urząd Wojewódzki w R. wniósł pozew przeciwko J. S. i W. P. o zapłatę kwoty 901,521,54 zł z ustawowymi odsetkami od kwot i terminów tam skonkretyzowanych oraz kosztami procesu.

W pisemnych motywach podał, że pozwani byli członkami zarządu Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. w R. w likwidacji od chwili jej założenia do momentu jej likwidacji ; zaś w chwili obecnej są jej likwidatorami.

Podniósł ,że Sąd Okręgowy w Rzeszowie prawomocnym wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2013r zasądził od Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. na rzecz powoda Skarbu Państwa reprezentowany przez Wojewodę (...), (...) Urząd Wojewódzki w R. w/w kwotę z tytułu kar umownych za zwłokę i odszkodowanie.

Dalej naprowadził ,że na podstawie tegoż tytułu wykonawczego powód wszczął w dniu 18.11.2013r egzekucję i komornik w jego toku ustalił ,że spółka ma jedyny majątek w postaci nieruchomości , która pozwala jedynie na zaspokojenie jedynie uprzywilejowanego wierzyciela jakim jest Urząd Skarbowy.

Z tego powodu egzekucja okazała się bezskuteczna, a wezwania do zapłaty skierowane do w/w pozwanych pozostały bez odpowiedzi.

Pozwani w sprzeciwie od nakazu zapłaty wnieśli o jego oddalenie i podnieśli, że postępowania egzekucyjne przeciwko spółce nadal się toczą i powód może nadal uzyskać zaspokojenie z majątku w/w spółki. Zarzucili także, że powód nie poniósł żadnej szkody, albowiem z ustaleń tymczasowego nadzorca powołanego w toku postępowania upadłościowego wynika, że wniosek o ogłoszenie upadłości został zgłoszony przez pozwanych dwa tygodnie po przewidzianym terminie co powoduje, że nie wpłynęło to w żaden sposób na stopień wypłacalności spółki i nawet gdyby wniosek o ogłoszenie upadłości został by złożony w terminie to brak jest podstaw do uznania, że powód uzyskałby zasądzoną w/w wyrokiem kwotę (k- 57-58,47-48).

Powód w piśmie z dnia 11 sierpnia 2015r (k- 70-76) potrzymał swoje twierdzenia oraz wniósł o odrzucenie sprzeciwu od nakazu zapłaty wniesionego przez pozwanego W. P. , albowiem został on wniesiony w dniu 17 lipca 2015r , a nakaz został mu doręczony w dniu 2 lipca 2015r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o. w R. zostało wpisane do KRS w dniu 16.01.2002r, zaś członkami jej zarządu byli od tego dnia do dnia 08.12.2011r tj. rozpoczęcia likwidacji obaj pozwani , a od 08.12.2011r obaj są jej likwidatorami (dowód: odpis pełny z KRS spółki k- 13-15, zeznania pozwanych k- 172-173) - okoliczność bezsporna.

W dniu 25 kwietnia 2013r Sąd Okręgowy w Rzeszowie I Wydział Cywilny

zasądził na skutek pozwu wniesionego w dniu 14 maja 2012r od Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. na rzecz powoda Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...), (...) Urząd Wojewódzki kwotę 897,937,12 zł z ustawowymi odsetkami od kwot:

- 731.425,70 zł od dnia 14 maja 2012r,

- 166.511,42 zł od dnia 5 lutego 2013r – do dnia zapłaty oraz kwotę 12.196,00 zł tytułem kosztów procesu.

W uzasadnieniu powyższego wskazał, że strony łączyły trzy umowy o roboty budowlane zawarte kolejno w dniach : 20 lipca 2005r, 12 października 2005r i 17 lipca 2005r . Na ich podstawie zasądził kwotę 546.345,80 zł z tytułu kar umownych za zwłokę w usunięciu wad oraz kwotę 351.594,32 zł z tytułu odszkodowania (dowód: wyrok i uzasadnienie z dnia 25.04.2013r k- 16-28).

W dniu 9 sierpnia 2013r w/w wyrokowi nadano klauzulę wykonalności

(dowód: wyrok z klauzulą wykonalności k- 17)- okoliczności bezsporne.

W dniu 10.12.2013r powód został powiadomiony pisemnie przez komornika sądowego J. K. , że egzekucja wobec spółki Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. w R. jest całkowicie bezskuteczna, albowiem spółka nie prowadzi działalności gospodarczej, posiada wiele zaległości w tym na rzecz skarbu Państwa. Jedyнным składnikiem majątku spółki są nieruchomości ,lecz z uwagi na uprzywilejowanego wierzyciela jakim jest Urząd Skarbowy nie ma podstaw do zaspokojenia . Z tych też względów w dniu 31.12.2013r w/w komornik wydał Postanowienie o umorzeniu egzekucji (dowód : pismo komornika z dnia 10.12.2013r k- 29, postanowienie z dnia 31.12.2013r k- 30).

W dniu 30 czerwca 2011r Przedsiębiorstwo (...) sp.

z o.o. R. złożyło wniosek do Sądu Rejonowego w R.o ogłoszenie upadłości obejmujące likwidację majątku spółki (dowód : akta

V GU 15/11 wniosek k- 84-85).

W dniu 4 lipca 2011r Sąd Rejonowy w Rzeszowie , Wydział V Gospodarczy- Sekcja ds. upadłościowych i naprawczych zabezpieczyła majątek w/w spółki poprzez ustanowienie Tymczasowego Nadzorca, który w dniu 19.07.2011r złożył sprawozdanie. Podał w nim ,że analiza zobowiązań dłużnika daje podstawę do przyjęcia ,że już w dniu 04 maja 2011r dłużnik stał się niewypłacalny , gdyż jego zalegał już w wówczas wobec swych kontrahentów na kwotę 361.500,26 zł (dowód :akta V GU 15/11 – postanowienie k- 86-88, sprawozdanie k- 89-92).

Postanowieniem z dnia 26.09.2011r Sąd Rejonowy w R. , Wydział V Gospodarczy- Sekcja ds. upadłościowych i naprawczych oddalił wnioszek Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. o ogłoszenie upadłości obejmującą likwidację majątku dłużnika na podstawie art.13 pr. up. i n. z uwagi na brak majątku po stronie dłużnika wystarczającego na koszty tegoż postępowania.

Ustalił ,że koszty postępowania upadłościowego będą wynosić około 783.377,84 zł . Ustalił ,że wartość nieruchomości wynosi 97.400,00 zł ,zaś łączna wartość majątku na dzień złożenia wniosku to 173.725,80 zł , a zaległości z płatnościami na dzień złożenia wniosku wynosiły kwotę 361.500,26 zł (dowód: akta V GU 15/11- postanowienie z dnia 26.09.2011r z uzasadnieniem ,k- 102-105, zeznania pozwanych k- 172-173).

Sąd ustalając powyższy stan faktyczny uwzględnił w całości dowody z dokumentów przedstawione i zawnioskowane przez strony , albowiem nie były one kwestionowane co do swej wiarygodności , ani treści przez żadną z stron,

a poza tym łączyły się w spójną i logiczną całość (art. 233 kpc w zw. z art. 227 kpc).

Podobnie należy ocenić zeznania pozwanych, które jawiły się jako wewnętrznie spójnie , wzajemnie się uzupełniające i znajdujące potwierdzenie

w pozostałym materiale dowodowym sprawy.

Sąd nie odrzucił sprzeciwu od nakazu zapłaty wniesionego przez pozwanego W. P., albowiem nakaz zapłaty otrzymał on w dniu

2 lipca 2015 r k- 44, zaś sprzeciw od nakazu zapłaty nadał na pocztę w dniu 16.07.2015r (k-54), a więc nie zachodziły podstawy do jego odrzucenia po myśli art. 504 kpc.

Sąd Okręgowy mając na uwadze powyższe zważył co następuje:

Wniesione powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Oceniając zasadność powództwa opartego na treści art. 299 ksh należy na początku podnieść ,że przewidziana w art. 299 ksh odpowiedzialność członków zarządu spółki jest konsekwencją znaczącej pozycji zarządu w strukturze organizacyjnej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Odpowiedzialność ta charakteryzuje się tym, że dotyczy ona zobowiązań spółki względem wierzycieli, a nie poniesionej przez nich szkody (choć charakter tej odpowiedzialności jest sporny). Jest to bez wątpienia odpowiedzialność subsydiarna, gdyż uzupełnia ona odpowiedzialność spółki za jej zobowiązania, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna. Dopiero wówczas wierzyciele spółki mogą się zaspokoić z majątku członków zarządu, którzy to ponoszą odpowiedzialność osobistą za całość zobowiązań spółki całym swoim majątkiem. Odpowiedzialność ta ma charakter odszkodowawczy ponieważ jej celem jest naprawienie szkody wyrządzonej wierzycielowi poprzez niemożność wyegzekwowania wierzytelności z majątku spółki – obniżenie potencjału majątkowego spółki (tak m.in. orz. SN z 28.11.2003r., IV CK 226/02, niepubl.; orz. SN z dnia 22.06.2005r., III CK 678/04, niepubl.; wyrok SN z dnia 14.06.2005r., V CK 719/04, Lex nr 405563).

Odpowiada więc za zobowiązania Spółki tylko ten członek zarządu, który pełnił funkcję w czasie, gdy zobowiązanie istniało i powinien był wystąpić – z uwagi na sytuację majątkową i kondycję Spółki – z wnioskiem o jej upadłość

(tak wyrok SA w Gdańsku z dnia 27.01.2010r., I ACa 1269/09, POSAG 2010/3/3). W tym miejscu podkreślić również należy, że do przyjęcia odpowiedzialności z art. 299 ksh wystarczy istnienie zobowiązania w czasie sprawowania

funkcji członka zarządu, nie jest natomiast konieczne, aby zobowiązanie w tym czasie było wymagalne (tak SN w wyroku z dnia 28.04.2006r. sygn. akt V CSK 39/06).

W niniejszej sprawie ,mając na uwadze powyższe rozważania, należało przyjąć ,że zobowiązanie co do którego egzekucja okazała się bezskuteczna powstało co prawda po złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości ,lecz zdaniem Sądu , jest ono ściśle związane z zobowiązaniem istniejącym wcześniej, a wynikającym z umów o roboty budowlane zawartych z powodem w 2005r przez Przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o. w R. , albowiem zarówno kara umowna , jak i odszkodowanie były w nich zastrzeżone w przypadkach tam określonych (podobnie SN w wyroku z dnia 16.10.1998r, III CKN 650/97, wyrok SN z dnia 11.02.2010r, I CSK 269/09).

W związku z tym, należy podnieść ,że członek zarządu może uwolnić się od odpowiedzialności, jeżeli wykaże, że we właściwym czasie zgłosił wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo gdy nie doszło do zgłoszenia wniosku o upadłość oraz nie wszczęto postępowania układowego – że nastąpiło to nie z jego winy, albo że mimo niezgłoszenia wniosku o upadłość lub niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody (art. 299 § 2 ksh); sens art. 299§2 ksh sprowadza się do tego, aby wniosek o ogłoszenie upadłości zgłoszono wówczas, gdy jest już wiadome, że spółka nie ma możliwości zaspokojenia wszystkich wierzycieli, ale istnieją jeszcze możliwości ochrony prawnej ich interesów (tak wyrok SN z 21.05.2004r, III CK 55/03 Lex nr 172806).

Przy wykładni natomiast ,użytego określenia „właściwego czasu” na złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości nie można pomijać przepisów prawa upadłościowego i naprawczego regulujących obowiązek złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości przez członków zarządu spółki oraz określających kiedy uważa się dłużnika za niewypłacalnego i kiedy ogłasza się upadłość osoby prawnej (tak wyrok SN z dnia 19.01.2011r., V CSK 211/10, Lex nr 738136). Należy zgodzić się tezą wyroku WSA w Olsztynie z dnia 23 stycznia 2008r., I SA/OI 660/07, Lex nr 461871, iż „właściwy czas” to czas właściwy ze względu na ochronę wierzycieli. Zgodnie z treścią art. 21 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. 2009, Nr 175, poz. 1361 t.j.) członkowie zarządu mają obowiązek złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości spółki nie później, niż w ciągu dwóch tygodni od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości.

W orzecznictwie jednak podkreślono, że od odpowiedzialności z art. 299 § 2 ksh zwalnia dopiero wszczęcie we właściwym czasie odpowiedniego postępowania.

W niniejszej sprawie podstawy do zgłoszenia takiego wniosku, jak już wyżej podniesiono zaistniały najpóźniej w dniu 04.05.2011r. Ustalenia te można było poczynić z prawomocnego orzeczenia Sądu Rejonowego w R. , Wydział V Gospodarczy- Sekcja ds. upadłościowych i naprawczych z dnia 26.11.2011r (art. 365 par 1 kpc).

Pozwani, zdaniem Sądu wykazali zebrany w sprawie materiałem dowodowym, iż powód nie poniósł by szkody, bo nie uzyskalby w postępowaniu upadłościowym, choćby zostało ono wszczęte we właściwym czasie, zaspokojenia swej należności ze względu na brak wystarczającego majątku spółki już w tym okresie.

W tym przedmiocie należy na początku podnieść ,że w doktrynie i judykaturze istnieją spory , które dotyczą samego pojęcia szkody na tle omawianego przepisu art. 299 ksh. W tej sytuacji należy zaznaczyć, że szkoda wierzyciela ma miejsce wówczas, gdy zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie spowodowałoby zaspokojenie wierzyciela. Szkoda jest różnicą pomiędzy tym, co wierzyciel mógł w wyniku wszczęcia postępowania upadłościowego uzyskać, a rzeczywistym stanem zaspokojenia jego roszczeń

(por. orz. SN z 13.02.2004r., IV CK 61/03; orz. SN z 20.05.2003r., III CKN 1281/00 niepubl.). Z regulacji art. 299 ksh wynika na rzecz wierzyciela domniemanie szkody w wysokości niewyegzekwowanego wobec spółki zobowiązania. Domniemany w świetle tej regulacji jest także związek przyczynowy między szkodą, a niezłożeniem we właściwym czasie przez członka zarządu wniosku o ogłoszenie upadłości, lub wniosku o wszczęcie postępowania układowego oraz zawinięcie przez niego niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości i niewszczęcia postępowania układowego. Musi

zatem istnieje związek przyczynowy pomiędzy niezgłoszeniem upadłości , a szkodą wierzyciela (por. uzasadnienie wyroku SA w Warszawie z dnia 15.06.2012r ,

I ACA 1098/11) , który jak wynika z ustaleń faktycznych niniejszej sprawy nie istnieje.

W ocenie Sądu Okręgowego dowody zebrane w niniejszej sprawie pozwoliły na ustalenie , że strona powodowa nie poniosła by szkody w rozumieniu art. 299 ksh , o czym świadczą powyższe rozważania oraz okoliczność ,że przedmiotowe zobowiązania choć już istniały , były sporne oraz nie była znana ich wysokość , i jako takie nie mogły być brane pod uwagę przy składaniu wniosku o ogłoszenie upadłości , gdyż w tym momencie strona powodowa nawet jeszcze nie złożyła pozwu o zasądzenie w/w kwot.

Na koniec Sąd podnosi ,że zarzut strony pozwanej co do braku wykazania bezskuteczności prowadzonej przez powoda egzekucji nie można było uznać za zasadny. Należy w tym miejscu zauważyć ,że przesłanką odpowiedzialności z art. 299 ksh jest bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce; wierzyciel wytaczający powództwo nie musi udowadniać poniesienia jakiegokolwiek szkody. Najczęściej chodzi o sytuację niezaspokojenia roszczeń w postępowaniu egzekucyjnym. Egzekucja okaże się bezskuteczna przede wszystkim wówczas, jeżeli nie uzyskano zaspokojenia z jakiegokolwiek składnika majątku spółki,

a nie całej masy majątku. Bezskuteczność egzekucji może być wykazana za pomocą różnych środków dowodowych (tak wyrok SN z dnia 26.08.2009r., I CSK 34/09, OSNC-ZD 2010/2/57). Poza tym bezskuteczność egzekucji nie jest stanem niezmiennym i wobec tego można go ustalić także na dzień zamknięcia rozprawy – 316 kpc – (por. wyrok SN z dnia 7.12.2006r III CZP 118/06).

W związku z tym treść w/w pisma komornika sądowego , jego postanowienia o umorzeniu egzekucji oraz treść w/w Postanowienia Sądu Rejonowego w R.z dnia 26.09.2011r, sygn.. akt V GU 15/11 wskazują jednoznacznie ,że egzekucja wobec spółki okazała się dla powoda bezskuteczna.

Mimo tego ,powyższa okoliczność nie miała wpływu na uwzględnienie powództwa, albowiem pozostałe , a wyżej wskazane okoliczności spowodowały ,że Sąd na podstawie art. 299 ksh oddalił powództwo.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu znajduje uzasadnienie w art. 98 § 1 kpc, 99 kpc oraz § 6 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2002, Nr 163, poz. 1349).